

Dvojníci našich soch díl 2. - socha Umění (Davídek)

Socha Umění ve Frenštátě

Socha Umění má stejné dětství jako ostatní sochy - vyrobili ji ve Vídni, mezi roky 1905 a 1908 se dostala do Frenštátu na průčelí tkalcovské školy spolu se svými sourozenci - sochami Obchodu, Průmyslu a Vědy. V roce 1927 sochy snesli do zahrady chlapecké školy, kde společně pobývaly do roku 1931. Sochař Jan Knebl získal od města Frenštátu terakotové sochy pro Okrašlovací spolek a rozhodl, že socha Umění najde své místo v parku u nádraží. Poslední zápis, který o ní máme, je z roku 1938, kdy se uvádí, že sochy v parcích budou natřeny. Na konci války bomby z letadla zasáhly vlakové nádraží a poškodily Mynářovu továrnu na keramiku. Socha stála pár desítek metrů pod cestou. O dalším stěhování sochy Umění nevíme nic, ale když pan Karel Reček kupoval vilu sochaře Jana Knebla, koupil s ní i sochu. V říjnu 2022 sochu bezplatně daroval ZŠ Tyršova 913. Nezbytné čištění, drobné restaurátorské zásahy a zpevňovací nátěr přišly na necelých 11 000 korun z prostředků školy. 30. listopadu 2022 jsme sochu slavnostně uvítali po 95 letech zpátky u školy.

Okrašlovací spolek (majitel soch) uvedl na fotografii, že se jedná o sochu Průmyslu. Proto jsme zpočátku Davídkovi přisuzovali jiný obor působnosti. Tento omyl vyvrátily až katalogy firmy Wienerberger. Druhá fotografie zachycuje Davídka před čištěním.

Socha Umění v Budapešti

Dne 13. března 2024 ve 20.16 hodin se na stránce kozterkep.hu objevila reportáž a fotografie z domu na Visegrádské ulici číslo 4 v Budapešti. Paní Vera Göröntsér napsala, že asi před měsícem ji na facebooku upoutal příběh domu, kde na každém patře mají jinou sochu. Vydala se tam podívat a opravdu! Její reportáž obsahovala 48 fotografií soch. O soše v prvním patře naproti schodiště usoudila, že je to socha Davida. Ve druhém patře stál posel bohů Hermes, ve třetím patře řecký bůh kovářství a ohně Hefaistos.

„Zde, na Visegrádské ulici, lze nalézt jeden působivý atribut, u nohou mladého muže hlava spočívající na korintské hlavici, která kdysi patřila Goliášovi. Mladík je však poněkud neuctivý, chytá ji za vlasy, ale na jeho tváři není vidět žádná zvláštní emoce.“

„Sochy všech tří božstev jsou tu a tam poškozené. Jen sotva, ale jsou poškozené. Navzdory tomu všemu vykazují péči, nevypadají ani nijak zvlášť zaprášeně. Čeká je ještě mnoho století.“

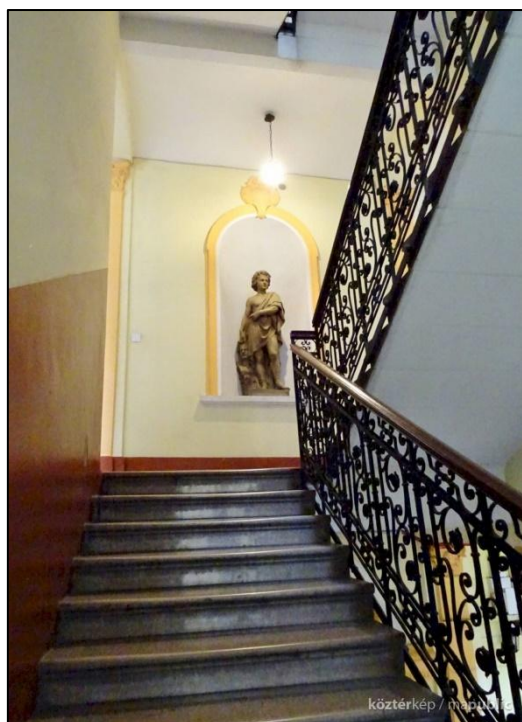
Paní Vera napsala, že při své reportáži vycházela z článku a fotografií na facebooku.

„Objevitelem“ soch byl nadšený fotograf Vincent Baumgartner, který 13. února 2024 v 18.56 hodin zveřejnil první fotografie tří soch z domu na ulici Visegrádi.

Co tehdy napsal na stránku projektu Buildings Tell Tales?

„Dům na adrese Visegrádi 4, zasazený do čtvrti Újlipótváros ve 13. budapešťském obvodu, vás možná hned nezaujme. V roce 1958 jej jedny noviny bez obalu označily za jednu z „nejošklivějších a nejzanedbávanějších budov v Budapešti“. Na jeho špatný stav a škody si stěžovaly už o 13 let dříve a předpovídaly tomuto domu ponuru budoucnost.

Naštěstí se věci obrátily k lepšímu. Od této ostré kritiky dostal tento obytný dům z 90. let 19. století nový vzhled.“

Socha Umění v Opavě

O Slezském muzeu a příběhu jeho soch jste se dočetli v předchozím povídání o soše Vědy. Zajímavý je také příběh sochy Umění. Velké opravy v letech 2009-2011 se socha dočkala v poměrně dobrém stavu. V restaurátorském záměru alegorie Umění od MgA. Tomáše Skalíka najdeme i fotografii sochy. Další fotografie zachycuje stav sochy v roce 2025.

Socha Průmyslu v Opavě

Socha Průmyslu v Opavě je jen jedna, představuje postavu, která se opírá o kladivo. Vera Göröntsér napsala o třetí soše z ulice Visegradi, že na základě toho, co viděla předtím, bylo jasné, že musí hledat mezi bohy řecké mytologie. Na základě atributů byl Héfaiostos jasně nominován. Héfaiostos není nic jiného než „bůh kovářství, ohně v řecké mytologii“. A jeho atributy - jak vidíte, kladivo (zde v ruce) a kovadlina (zde u nohou).

Na prvním obrázku je socha Průmyslu, na druhém socha Průmyslu bez hlavy, na třetím torzo v restaurátorském záměru MgA. Tomáše Skalíka.

Protože byla jedna socha bez hlavy, žádná detailní fotografie k dispozici, nevědělo se o výrobcí soch a jeho katalogích, bylo jediné řešení - zkopírovala se hlava jiné sochy (Umění) a nasadila na torzo.

Paní Marta Koubová z Národního památkového ústavu potvrdila, že:

„Restaurování soch v r. 2011 tedy vysvětluje, proč, jak píšete "... má Davídek v ruce hlavu a u jiné sochy kladivo...": to, že se hlava alegorické figury, představující Umění, ocitla na těle alegorické figury představující Řemesla, je souhra výše popsaných okolností. Nepředpokládám, že by se v blízké budoucnosti situace napravila a alegorie Řemesel dostala "správnou" hlavu, protože sochy jsou nyní, po restaurování, v dobrém stavu a budou opravovány nejdříve za několik desetiletí.“

Jaké poučení z toho plyne pro nás? Neztrácejme hlavu, protože nám klidně dají jinou (a starou vrátí třeba nejdříve za několik desetiletí...).